

פוליטיקלי קוראט

גם כשתנועת MeToo מדיחה ממעמדם עוד ועוד גברים רבי-עוצמה, פרופ' רות הלפרין-קדרי עדיין פסימית. מעמד האישה, לתפיסתה, רק מידרדר. בתור סגנית יו"ר ועדת האו"ם למניעת אפליה נגד נשים, היא זכתה להיכלל ברשימת מאה המשפיעים בעולם במדיניות מגדר: "הגברים מרגישים שהשלטון ניטל מהם, וכמו בכל מהפכה, כשקבוצה ניצבת בפני איבוד זכויות היתר שלה, הקרב מתחיל להיות מכוּעֵר"

אריאל שנבל | צילום: אריק סולטן

לפני 150 שנה בשום מדינה לא הייתה זכות הצבעה לנשים. הפגנה בבריטניה, 1910

לפרופ' רות הלפרין קרדיי יש טלפון סלולרי עם כיסוי ורוד. לא היינו מתעקבים על הפרט הזה לולא היא הייתה מחוקרות המגדר החשובות בישראל, ואושייה פמיניסטית בינלאומית. היא סגנית יו"ר ועדת האו"ם למניעת אפליה נגד נשים, והשנה נבחרה לאחת ממאה האנשים המשפיעים בעולם בתחום השוויון המגדרי, ברשימה שערך ארגון "אפוליטקל" (Apolitical), רשת גלובלית למקבלי החלטות שמרכזה בלונדון. הלפרין קרדיי היא הישראלית היחידה לצד ראש ממשלת קנדה ג'סטין טרודו, ואמינה מוחמד, סגנית מוזכ"ל האו"ם. כשאני תוהה בפניה על ההסללה העצמית בחברות גוון הפלסטיק שמגן על המכשיר, היא צוחקת מיד: "האמת הרבה יותר פירוואית. הכיסוי שלי נדקר, אז נכנסתי לחנות ובחברתי את הכיסוי הכי וול שהיה. הצבע מקרי לחלוטין. אבל אתה כן יכול לצייץ שאני אוהבת לבשל יותר ויותר בשנים האחרונות."

אני מצליחה לזכורם לרשימת מאה המשפיעים בתחום שלי? "הגיייל שבישר לי על כך אכן מאוד הפתיע אותי, כמעט מחקיני אותו בתחילה, ואז הבנתי שזה רציני. זו הפעם הראשונה ש'אפוליטקל' עורך את היריגו. הם החלו לפעול לפני כמה שנים, כפלטפורמה בינלאומית ליצירת קשרי גומלין בין משרתי ציבור לממשלות. הגוף מקיים קשרי עבודה עם הגופים החשובים ביותר בעולם: קרן שומבע ועוד. שוויון מגדרי הוא אחד הנושאים המרכזיים באג'נדה שלהם. הרשימה מחולקת לתחומים, ואני נכנסתי בתחום האקדמיה. זה בחוללת מאוד חמאי. הגוף היה מאוד מעודד, וברגע שקיבלתי את הסכדה הזו אני כבר רואה שיערב מבאי לפגישות, להזמנות להרצאות. זה מין את עצמו."

כשהיא לא מבלה במוסדות האו"ם, הלפרין קרדיי מובילה את מרכז רקמן לקידום מעמד האישה, שייסדה באוניברסיטת בראילן. "אנחנו מתמקדים בריני משהפחו ומעניקים תמיכה וייעוץ למאות נשים בשנה", היא מספרת. במשך כמה שנים גם עמדה בראש הוועדה המייעצת לרשות לקידום מעמד האישה, ופרסמה מחקרים רבים בתחום. "לעת עתה אני הנציגה

הישראלית הבכירה כלפי חו", אבל עיקר הזמן שלי דווקא מופנה פנימה, לישראל."

חרדת זכויות היתר

בפתח שנת 2019, מצב הנשים בישראל טוב או גרוע מבעבר?

"תלוי מהי נקודת ההשוואה שלך. בשלושים השנים האחרונות חל שיפור, בטח ברמה הפורמלית-משפטית. שם מעמדנו הרבה יותר טוב. אך כאשר אנו מפתות את המבט למעשה ולא להלכה, לפני מאה שנה כתבו ש'אין צורך לנשים בבית הדין הרבני ושאוני הייננים אינה כרויה, ועדיין אין דיננות. אז אנחנו עוד לא שם. נכון שיש כיום דינים שאונם כרויה ויש סוגנות רבניות, אבל עדיין אין נשים בעלות סמכות לשבת על כס המשפט, וההתפתחות בתחום הזה יחסית מינורית. אני מקווה שאנחנו מתקרבות לשינוי."

"בנושא האלימות נגד נשים, אכן יש יותר מודעות, וחקיקה מרחיקת לכת מגינה על זכויותיהן. המצב ודאי טוב לאין ערוך מאשר בעבר, ומצבנה של ישראל טוב מכמדינות רבות בעולם. אבל בפועל אני לא בטוחה

שיש כיום פחות אלימות: 50 אחוזים מהפגנות לקו הסיוע של מרכז רקמן מדרווחות על אלימות בווגיות,

מספר הנשים הוכפל אבל זה עדיין לעג לרש. ראשת העיר עליזה בלוך ועינת קלישרותם

"הנסיגה תמיד גדולה מההישגים - צעד קדימה ושניים אחורה. מי העלתה על דעתה לפני עשר שנים שנוצרך להילחם נגד הדרת נשים במדרכות נפרדות, בתורים נפרדים בקופות החולים? אנחנו מספרים לעצמנו שההדרה קיימת רק בשוליים ולא באמת משפיעה אבל זה כמעט לעג לרש"

"התנועה הגיעה כשהרקע הוכשרה". מחאת MeToo בסן פרנסיסקו

כ-500 פגנות בשנה. ערכנו סקר בקרב נשים שעברו הליכי גירושים: יותר משליש מהן דיווחו על אלימות, ויותר מ-70 אחוז מהמרווחות העידו על אלימות פיזית. לפני 50 שנה לא היו קריו סרוע וסקרים שבאלה. לא ברור שיש חיום ויתר דיווחים מאשר בעבר?

"אין דרך לדעת אם בעבר הנתונים היו קשים יותר. אני דווקא רואה בכל מקום כיצד החברה הישראלית צועדת לעמק השווה."

"אני שמחה תמיד לשמוע עדויות אישיות כאלה, ואני אכן מסכימה שיש תווה לכיוון הרבה יותר הגון, שוויוני וצודק. יש קשת התפתחות חובנית. אבל, במקביל יש חלקים מאוד גדולים בחברה הישראלית והעולמית שבהם אנחנו חווים נסיגה. חלק ממנה קשור למכתבינג כלפי הצולות של הפמיניזם."

בלוגר, כלפי תנועת MeToo.

"התנועה הזו לא הייתה יכולה להתקיים אפילו לפני עשר שנים. היא הגיעה כשהרקע הוכשרה, אבל בוא נראה למה זה מוביל - תנועת הנגד כבר כאן. מי הייתה מעלה על דעתה שבראש האומה החשובה בעולם יעמוד גבר מטריד שמטרירב בחתנהגות השפלה ביותר לנשים ובהפצתן, ושיש סיכוי טוב שייבחר פעם נוספת?"

לא הוכרת, אלא כמובנים רבים למרות התכונות הנואלות שלו.

"אני חוששת שבקרב ציבור לא קטן מבוחזריו, טראמפ ייבחר גם בזכות זה. מתוך החרדה של אובדן השליטה, העליגנות וחברות היתר, יש רצון לתנועת מטוטלת בכיוון השני. תסתכל על מה שקורה בעולם הערבי, הנסיגה שם שם מטורפת. תנועת הנגד קיימת שם ברמה של היינו מעלים על דעתנו".

מה את חושבת על השבתה שהתקיימה פה, במחאה על אלימות נגד נשים? "ההתעוררות המרשימה למחאה נגד האלימות, שהגיעה לממדים בלתי נסבלים, היא בחוללת תופעה מעוררת. על רקע הארישות

הכוללת, שביטאה השלמה עם המצב, אפשר לראות בה מהלך מבשר שינוי. גם העובדה שהיא צמחה מלמטה, מנשים שהתארגנו באופן ספונטני וסחפו את כל המדינה, היא רבת משמעות. אבל כמו תמיד, השאלה היא לאן זה יוביל. ברגע שעברנו לאווירת בחירות - כל הנושאים האחרים נדחקים הצידה."

הרחובות מופרדים לאט

"איפה שהם רואים כלכלה הרוסה, אני רואה כלכלה פורחת. איפה שהם רואים פקקים - אני רואה מחלפים" - כה אמר ראש ממשלתנו נתניהו על התקשורת, וכך גם הרגשתי בחלק ניכר של השיחה עם פרופ' הלפרין קרדיי. כן, אם גם אתם חשבתם לתומכם שמצב הנשים בעולם וב ישראל הולך ומשתפר, היא חושבת בדיוק הפוך: "אנחנו נמצאות כיום בנסיגה, גם בישראל וגם מחוצה לה בעולם בכלל. 12 שנים האחרונות קראתי דו"חות ופגשתי משלחות של יותר מ-150 מדינות, או יש לי מבטעל. ההידרדרות באה לידי ביטוי בכרסום מדיגי בחירויות נשים, כמו למשל זכות ההולדה. חלק גדול נזקף לעליית כוחות דתיים - גם בעולם המוסלמי, אבל גם בארה"ב - כספים מטורפים מורמים משם לכנסיות במזרח אירופה, באפריקה ובאמריקה הלטינית."

הגל הדתי מגיע לאחר שמונה שנות דמוקרטיה פרוגרסיבית חילונית מבית היוצר של ארנבה. "בהחלט, ואפשר להגיד שיש בוה מן החיוב, כי זה אומר שהגענו להישגים, ומפה חזרנו אחורה. אבל בתפיסה שלי, שמעוגנת בעובדות, הנסיגה תמיד גדולה מההישגים - צעד קרימה ושניים אחורה. זה גם מה שקורה בישראל: מי העלתה על דעתה לפני עשר שנים שהנושא המרכזי בשיח הוכריות יהיה מלחמה בהדרתן מהמרחב הציבורי? העובדה שיש כל כך הרבה שטחים ציבוריים שאם אכנס אליהם עוללים להתקוף אותי מאששת את החשש. מורכבת נפרדות, תורים נפרדים בקופות חולים."

"אני אומרת את זה ככאב עמוק, אבל כן. הבעיה היא האופן שבו גברים שעדיין עומדים

"דו"ח הממונה על השכר מראה בטבלאות ברורות על פערים של יותר מ-20 אחוז לטובת גברים. יש הזדהות טבעית בין מנהלים גברים לעובדים, כי עדיין יש דעה קדומה רווחת שהגבר הוא המפרנס העיקרי, ראש המשפחה. אפילו בלי שנהיה מודעים לכך"

"מי הייתה מעלה על דעתה שבראש האומה החשובה בעולם עומד גבר מטריד". טראמפ

"מהלך מבשר שינוי". מחאה על אלימות נגד נשים בחודש שעבר

לקדם מדיניות כזו, ומנגד לא כל אישה בהכרח תעשה זאת. יש פה עניין של מודעות ומחויבות, ואת זה אפשר להשיג רק באמצעות עבודת חינוך קשה. ואני מתכוונת לא רק לחינוך הפורמלי, שזה מובן מאליו, אלא לטיפוח הרגישות והמודעות המגדרית בקרב מנהיגות ציבוריות, קובעי מדיניות ומקבלי החלטות בממשל ומחוצה לו".

בנעלי אישה

אני מודה שקשה לי על לא מעט מהקביעות שנשמעות מפיה של פרופ' הלפרין קרדיי. אולי כי אני גבר שלא יכול להיכנס לנעלי אישה, אולי כי היא מתמסרת כבר שנים רבות לתחום, ואולי כי באופן אישי אני זה שברוב הפעמים מפור את הילדים בבוקר ואף אוסף אותם אחר הצהריים. דעותיה נשמעות לי לא פעם רדיקליות, יש שיאמרו אפילו מנותקות מהמציאות. גבר ממוצע חזק פיזית מאישה ממוצעת. את מסכימה עם הקביעה הזו?

"בהגדרות המקובלות, כן. את אוסיף לכך עמידות לסבל, המאון מתחיל להשתנות".

במשך תקופה ארוכה העולם התבסס על כוח פיזי, וזה קיבע את יתרון הגברים בכל תחום. המצב הולך ומשתנה באופן טבעי. למה להאמין את התיארוך ההדרגתי?

"אני מסכימה שההיסטוריה מספרת שאצל בני האדם הקדומים, המרכיב המשמעותי בהישרדות היה כוח פיזי, והוא אפשר לבסס מבנה חברתי שבנוי על שליטה בנשים. אבל גם בעת החדשה, המהפכה התעשייתית חיזקה את המצב. ההפרדה בין הבית לסביבה הציבורית השאירה את הנשים בבית. הגל הראשון של הפמיניזם, וההצלחה שלו בהתארוחת הנשים, הוא שלב מכוון <

"אם זו תפיסה רדיקלית לומר שהאידיאל הוא ששנים וגברים יאחזו באותה מידה של כוח, אז אני רדיקלית". פרופ' רות הלפרין קדרי

קקורבן פוטנציאלי לאמירות חסרות שחר. אני מכירה בתופעה הזו, אבל היא שולית לחלוטין, ולא גבוהה מתלונות שוא בתחומים אחרים של המשפט הפלילי. יש לכך נוק עצום, כי תלונות כאלו צוברות בחשך את כלל הנשים, שחלק גדול מהן נפגעות באמת. זו תופעה שמתרחשת גם בהרבה מדינות אחרות, והחשדנות הזו גורמת לפגיעה אנושה בנשים וילדיהם".

מדוי בעצם השאיפה מבחינה מגדרית, שוויון מוחלט?

"אפתיע אותך: ברור לי שיש הבדלים בין גברים לנשים. אני מכירה בקיומם של הבדלים בדרכי חשיבה, באינטואיציות, ביכולות הרגשיות, ואני לא אומרת מה מקור הבדלים – האם הם טבעיים בנו מעצמם או שהם תולדה של התפתחויות חברתיות – אבל הם שמתרחשות גם בהרבה מדינות אחרות, והחשדנות הזו גורמת לפגיעה אנושה בנשים וילדיהם".

מדוי בעצם השאיפה מבחינה מגדרית, שוויון מוחלט?

"אפתיע אותך: ברור לי שיש הבדלים בין גברים לנשים. אני מכירה בקיומם של הבדלים בדרכי חשיבה, באינטואיציות, ביכולות הרגשיות, ואני לא אומרת מה מקור הבדלים – האם הם טבעיים בנו מעצמם או שהם תולדה של התפתחויות חברתיות – אבל הם שמתרחשות גם בהרבה מדינות אחרות, והחשדנות הזו גורמת לפגיעה אנושה בנשים וילדיהם".

מדוי בעצם השאיפה מבחינה מגדרית, שוויון מוחלט?

"אפתיע אותך: ברור לי שיש הבדלים בין גברים לנשים. אני מכירה בקיומם של הבדלים בדרכי חשיבה, באינטואיציות, ביכולות הרגשיות, ואני לא אומרת מה מקור הבדלים – האם הם טבעיים בנו מעצמם או שהם תולדה של התפתחויות חברתיות – אבל הם שמתרחשות גם בהרבה מדינות אחרות, והחשדנות הזו גורמת לפגיעה אנושה בנשים וילדיהם".

הלפרין קדרי יצאה בתוקף נגד ההחלטה: "אני רואה בפסקי הדין הזה דוגמה מובהקת לנסיגה הכללית ולקשר ההרוק בין כוחות דתיים לכוחות שמרניים כללים בחברה. הרי מה היה לנו כאן: בית הדין הרבני פסק בניגוד לדין האזרחי, שהוא מחויב לו בענייני רכוש, והפעיל אמות מידה דתיות השופטות בחומרה כל סטייה של אישה מקוד ההתנהגות המינית שהיא נדרשת לעמוד בו. בניגוד לקו האחר של פסיקת בג"ץ כי 25 השנים האחרונות, שניים מהשופטים (רוד מינץ ואלכס שטיין, א"ש) פסקו שאין להתערב בפסיקת בית הדין הרבני, כשהם משתמשים ברטוריקה של 'כיבוד האוטונומיה' שלהם. זו שפה שמרנית המקדשת את הסטטוסקו ומקבעת אותו, ובכך מובילה תמיד לשימור הכוח בידי הקבוצה השולטת".

בתקופה האחרונה סיפור כמה גברים, ובהם העיתונאי גילי לוי, על תלאתיהם בקרב הגורוישים, על נשים שמנצלות את זכויותיהן המשפטיות כדי לפגוע בגבר.

"ברור שגם גברים זכובלים בגירוישים. זו טלטלה קשה לכל אדם. אני מודעת לכך שבמצב המשפטי בישראל יש גם גברים שנפגעים, אבל כשמסתכלים במבט רחב על התנאים, הם היוצאים מהכלל. נשים הן עדיין רוב הנפגעות מבחינת אלימות ומבחינה כלכלית. הכי קשה לי לשמוע שמתאיי את הנשים כמגישות תלונות שוא על אלימות במשפחה, ואת הגברים

"ברור לי שיש הבדלים לנשים, בדרכי חשיבה, באינטואיציות, ביכולות הרגשיות. אני לא אומרת מה מקור הבדלים – האם הם טבעיים בנו מעצמם או שהם תולדה של התפתחויות חברתיות – אבל הם שמתרחשות גם בהרבה מדינות אחרות, והחשדנות הזו גורמת לפגיעה אנושה בנשים וילדיהם".

התופעה מחלחלת אל מחוץ לשכונות חרדיות. הפרדת נשים מגברים בבית שמש

משותפת לגברים וגשים. צריך להכיר בכך שמבחינת הרבה נשים הדת היא חלק מרכזי בוהות. יש להן רצון להיות מעורבות בבית הכנסת, וזיה שהיא שיא העשייה והמחזוריים אותה למקום של מיניות וסכנה, אני מאוד מצרה עליהם. אני חושבת שצריך לשנות את השיח. "מה שמראיג אותי הוא שלפעמים גם נשים מהחברה יוצאות נגד המהלכים שאנחנו מאמינות בהן. אפשר לדוד הבא לדאות אחרת. תנו למערכת החינוך להתפתח בדרך שתאפשר את כל הספקטרום, שתכבד גם את הקהילות המשתפות. שלא יעשו להן הדלגטימציה, כדי שהבחירה תהיה חופשית ומלאה. אני מאוד מאמינה בפמיניזם הרתי וחושבת שיש בו עוצמות גדולות, אולי אפילו יותר מאשר בפמיניזם הכללי. דווקא לכן המעצורים מכיוונים כאלה מטרידים אותי".

מתקרב רגע שבו תרגישי שאינך יכולה עוד להיות חלק מהחברה הדתית לאומית, מבחינה פמיניסטית ופוליטית?

"כל הזמן לי לבטים. ואני מודה שהם גוברים בשנים האחרונות, במידה רבה גם כחלק מהפוליטיזציה הגוברת של הדת".

את מרגישה שהקול שלך נדחק.

"כן, והו מה שגורם לכך שאתעקש יותר ויותר על הישגות במגזר. לא מתוך דווקאיות, אלא מתחושת שליחות שבמקום הזה צריך לפעול כדי לתקן. אני מאוד מקווה שלא אעזוב. אני באמת מאמינה בעוצמות הנשים הדתיות. במרכז רמזן אנחנו נכנסות לתהליכים שקשורים גם להדרת נשים, ואני פוגשת יותר ויותר תלמידות חכמות וגדולות בתורה שמעוררות בי הערצה ליכולות ולהתמדה שלהן. לכן אני אומרת לעצמי שאסור לוותר. החברה הזו והעם כולו חייב להיות מוסגל לקבל אותן, להכח אותן ולהיבנות מתעצמות והיכולות המופלאות שהן מביאות, ובשביל זה צריך לעבוד ומכניסם".

חשד שוא

אחד הנושאים המעסיקים את הפמיניזם הישראלי באופן תדיר הוא זכויות נשים במקרי גירוישים. לאחרונה עלתה הסוגיה שוב לכותרות כאשר בג"ץ אישר פסק דין של בית הדין הרבני הגדול, שקבע כי אישה שבגדה בבגדה אינה זכאית להגמיה משווי בית המשפחה, שלא היה רשום על שמה. פרופ'

בבית הכנסת האורתודוקסי הטיפוסי הנשים שוליות לחלוטין. נערה עולה לתורה

הטבות שניתנות במו"מ ועוד".

זמזם גורים לגברים לקבל את ההטבות הללו ולנשים לא?

"יש הרהרות טבעית בין מנהלים גברים לעובדים גברים. יש עדיין דעה קדומה רוחת שהגבר הוא המפרנס העיקרי, ראש המשפחה. הדימויים האלה עדיין טבעיים בחלק גדול מאיתנו, אפילו בלי שנהיה מודעים לכך".

בחברה שאני חי בה יש לא מעט נשים שמרוויחות יותר מעמיתיהן.

"אולי בחברה שאתה חי בה זה לא חריג, אבל תפנה מבט לחברה ישראלית בכלל ועולמית. די שתסתכל בנתונים הסוציולוגיים. החלוקה המגדרית במשפחה כמעט ולא משתנה".

בשבת יזרקו סוכריות

פרופ' הלפרין קדרי, 52, גרושה ואם לארבעה, היא דתייה לאומית המתגוררת כיום בשפה, לכן באופן טבעי השיחה הולכת לכיוון הפמיניזם הרתי. אני שואלת אותה לגבי ההבדל בין אזור המרכז לירושלים בהיבט הזה, כי לתחושתה בשפלה הפמיניזם לא עולה על בריקות, אלא מתבטא בנשים קריידיסטיות שלא דווקא מרגישות צורך לרקוד עם ספר תורה. "אין אתה יודע שזה לא מעניין אותן?", היא שואלת. אחרי שאני מסביר שמעמית את זה מנשים רבות היא מגיבה: "זה נפלא, מה שאתה מספר, אך רחוק מלהיות משקף. אני לא מקבלת את האבחנה בין נושאות הרגלים למי ש'יודעות מה באמת חשוב', אלה שהחלק של הנוכחות בעשייה הדתית היותר טקסטית סמלית לא מעניין אותן. לך יש שני בנים ושתי בנות. מה יהיה כבת המצווה של הבת? לא מעניין אותה לקרוא בתורה?"

זה אפילו לא עולה בדעתה.

"אצל הבן זה יהיה אחר לגמרי. שבת גדולה, עלייה לתורה בנוכחות כל המשפחה. אצל הבת אולי יהיה אירוע מכוון באולם. אתה מבין שבכחיות הו אתם משרדים משוה רג, ממסליל אותה, ובכך אתם מכוונים את הדרך שלה להמשיך החיים?"

מה לעשות, בהחלפה היהודית תפילה במניין מורכבת רק מגברים.

"אני לא מדברת על מניין. בבית הכנסת האורתודוקסי הטיפוסי הנשים שוליות לחלוטין, נמצאות מאחורי מחיצה ולא נוכחות בבניית מניין. הדתית. אישה יכולה לקרוא בתורה,

< בזכות לבחור ולהיבחר, להיות בעלות כוח משפטי חברתי שאינו פיו. בלעדיו לא היינו איפה שאנחנו היום. לאורך מאה השנים האלה, ובעיקר בעשור האחרון, אנחנו נמצאים בק פרשת מים. הגברים, המעמד עדיין שולט, מרגיש שהשלטון ניטל ממנו, ושוב, כמו בכל מהפכה, כשיש קבוצה שניצבת בפני איבוד זכויות היתר שלה, הקרב מתחיל להיות מוכרע ואנחנו חווים התנגדות מחדשת".

זה נשמע כמו תיאור של המאבק בין ישראל לפלסטינים. הרי אנחנו חיים לצד נשותינו ובנותינו ומעוניינים בטובתן.

"גם אני לא אוהבת את דרך ההצגה הזו, ותוך כדי דיבור אני חושבת על ילדי. הייתי מאוד שמחה שלא נצטרך לדבר על הנושאים האלה, ונכון שברמה מסוימת זה פשטני, סכמטי ומעוות. אבל אנחנו לא יכולות להרשות לעצמנו לעצום עיניים ולומר שכבר אין חלוקה בינארית בין נשים וגברים ושאינן צורך להשתמש בשפה של כוח ומהפכה. אם ננסה ללכת שולל אחרי דיבורים כאלה, שאולי קל יותר להזדהות איתם הם כי אוטופיים, נשתף פעולה עם הכוח הנגדי".

ולכן יש אנשים שרואים רדיקליות בפמיניזם שאת מייצגת. אפילו את מודה שהמציאות היום טובה בהרבה מבעבר, אבל את לא מסתפקת בכך ורוצה שינוי מוחלט.

"אני לא מסכימה להגרדה של פמיניזם רדיקלי. היא מנסה לסמן את הפמיניזם הזה כאויב העם ולתת לגיטימציה להתנגד לו. אני חושבת שלא הגענו לשוויון בישראל. גם ברמה הפורמלית, כולל בדיני משפחה. הקשר הגורדי בין דין למדינה גורם לכך. נשים לא יכולות לכהן במשרות הנהגה ציבורית דתית או במשרות שפיטות בבתי הדין הרבני, והוא אלמנט בסיסי".

בבתי הדין ידוע שיש בעיה, אבל כמה הם חשובים בחברה האזרחית הכללית? האם באישה, פרופסורית במניין, את מרוויחה פחות מפרופסור גבר?

"אם הפרופסור והפרופסורית נמצאים בדיוק באותה רמת ותק, ולאף אחד מהם אין שום תפקיד נוסף, הם ירוויחו אותו הדבר, כי זו מערכת ממוקדת ויש בה סולמות מאוד ברורים. ועדיין, רוח' הממונה על השכר בשירות הציבורי מראה בטבלאות ברורות שיש פערים של יותר מעשרים אחוז לטובת גברים. השאלה העיונית היא שיש שאין מניחים שום מרכיב נוסף, ותמיד יש. אחריות, שעות נוספות שחלק גדול מהן פיקטיבי,

"שפה שמרנית המקדשת את השופט קדרי". פרופ' אלכס שטיין

